

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
Соціальна профілактика девіацій

підготовки _____ **магістра** _____
(назва освітнього рівня)

Спеціальності _____ **231 Соціальна робота** _____
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Соціальна робота. Соціальна педагогіка.

Силабус освітнього компонента «Соціальна профілактика девіацій» підготовки магістра, галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 231 Соціальна робота, за освітньо-професійною програмою Соціальна робота. Соціальна педагогіка.

Розробник: Мартинюк Тетяна Анатоліївна, доктор педагогічних наук, доцент.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми _____ (доц. Мартинюк Т.А.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри:

(доц. Чернета С.Ю.)

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма навчання	23 Соціальна робота 231 Соціальна робота ОПП Соціальна робота. Соціальна педагогіка. ОС магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів <u>90/3</u>		Рік навчання <u>2</u>
		Семестр <u>3</u> -ий
		Лекції <u>6</u> год.
ІНДЗ: <u>є</u>		Практичні (семінарські) <u>8</u> год.
	Самостійна робота <u>64</u> год.	
	Консультації <u>12</u> год.	
		Форма контролю: залік
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача (-ів)

Викладач: Мартинюк Тетяна Анатоліївна,
 Науковий ступінь доктор педагогічних наук,
 Вчене звання доцент
 Посада професор кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи
Контактна інформація
 Телефон: +380663560436,
 Електронна пошта: Martynyuk.Tetyana@vnu.edu.ua
 Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

Освітній компонент «Соціальна профілактика девіацій» належить до циклу нормативних дисциплін професійної підготовки бакалаврів галузі знань 23 Соціальна робота спеціальності 231 Соціальна робота, освітньо-професійної програми Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Вивчається у третьому семестрі, формою контролю є залік. На освітнього компонента відведено 3 кредити (90 годин), у тому числі 6 годин лекційних та 8 годин практичних занять, 12 год. консультації та 64 год. самостійної роботи.

Вивчення освітнього компонента «Соціальна профілактика девіацій» сприятиме підвищенню рівня професійної компетентності майбутніх фахівців із соціальної роботи / соціальних педагогів їх готовності кваліфіковано і майстерно виконувати свої професійні обов'язки, забезпечить оволодіння сучасними теоретичними і прикладними знаннями з теорії девіантології та практики впровадження ефективних технологій профілактики девіантної поведінки, сприятиме подальшому професійному зростанню.

Пререквізити:

Для успішного оволодіння освітнім компонентом «Соціальна профілактика девіацій» рекомендовано застосовувати компетентності, сформовані під час вивчення ОК: «Соціальна робота в глобальному вимірі», «Соціальна робота в освіті».

Мета – засвоєння здобувачами освіти теоретичних засад соціальних девіацій та девіантних відхилень у поведінці особистості, формування основних умінь і навичок здійснення профілактики соціальних девіацій та соціально-педагогічної профілактики девіантної поведінки дітей та молоді; формування готовності майбутніх фахівців із соціальної роботи, соціальних педагогів до створення програм профілактики та здійснення профілактичної роботи у процесі професійної діяльності.

3. Завдання ОК: оволодіння здобувачами освіти понятійним і термінологічним апаратом з ОК; формування уявлень щодо застосування навичок необхідних для роботи з проявами соціальних

девіацій та девіантної поведінки; навчання здобувачів освіти визначати цілі, та прогнозувати результат в процесі розробки та реалізації семінарів, тренінгів, а також формування програм профілактики девіантної поведінки дітей та молоді; ознайомлення з інноваційними технологіями профілактики девіантної поведінки дітей та молоді.

4. Освітній компонент спрямований на формування:

- *інтегральної компетентності* - **ІК**. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов);

- *загальних компетентностей*:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність розробляти і управляти проєктами.

ЗК7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК9. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК10. Здатність працювати в команді.

- *фахових компетентностей*:

ФК2. Здатність до виявлення соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення.

ФК3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проєктувати та моделювати соціальні ситуації.

ФК4. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи та соціально- педагогічної діяльності.

ФК7. Здатність до професійної рефлексії.

ФК8. Здатність до спільної діяльності та групової мотивації, фасилітації процесів прийняття групових рішень.

ФК15. Здатність до розроблення, апробації та втілення соціальних проєктів і технологій.

ФК17. Здатність упроваджувати сучасні методи і технології вивчення та аналізу соціальних умов, оцінювання потреб, попередження, подолання або мінімізації наслідків конфліктів, соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

ФК18. Здатність об'єднувати зусилля суб'єктів соціальної роботи, планувати та координувати соціально-виховну роботу в соціальному і соціально-педагогічному середовищі.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН1. Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

ПРН4. Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук.

ПРН6. Самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для професійного зростання, опановувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості.

ПРН9. Виконувати рефлексивні практики в контексті цінностей соціальної роботи та соціально-педагогічної діяльності, відповідальності, у тому числі для запобігання професійного вигорання.

ПРН10. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи, планувати раннє втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи.

ПРН11. Організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командування та координувати командну роботу.

ПРН19. Розробляти, апробувати та втілювати соціальні проєкти і технології.

ПРН21. Застосовувати сучасні методи і технології вивчення та аналізу соціальних умов,

оцінювання соціальних потреб, попередження, подолання або мінімізації наслідків конфліктів, соціальних ризиків та складних життєвих обставин у соціальній і соціально-педагогічній роботі з різними категоріями клієнтів.

ПРН22. Організовувати взаємодію, об'єднувати зусилля суб'єктів соціальної роботи, планувати та координувати соціально-виховну роботу з вразливими групами населення, сім'ями, дітьми та молоддю у соціальному і соціально-педагогічному середовищі.

Soft skills: вміння аналізувати, вміння презентувати та виступати публічно, вміння налагоджувати міжособистісні контакти; вміння працювати в команді; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та ін.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації: *словесні*: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація, платформа Zoom, MOODLE, вебсервіс Google Classroom), пояснення, розповідь, бесіда; *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація; *практичні*: *вправи*.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота здобувачів освіти: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

5. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма Контролю ² / Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи відхилень у поведінці дітей та молоді. Соціально-педагогічна профілактика девіантної поведінки дітей та молоді						
Тема 1. Поняття та причини відхилень у поведінці дітей та молоді. Види девіантної поведінки	7	2	-	4	1	ДС
Тема 2. Агресивна поведінка. Соціально-педагогічна профілактика агресивної поведінки дітей та молоді.	11	2	-	8	1	ДС
Тема 3. Протиправна поведінка. Соціально-педагогічна профілактика делінквентної поведінки дітей та молоді.	9	-	-	8	1	
Тема 4. Адиктивна поведінка. Соціально-педагогічна профілактика хімічних, проміжних та нехімічних адикцій дітей та молоді.	9	-	-	8	1	
Тема 5. Суїцидальна поведінка. Соціально-педагогічна профілактика суїцидальної поведінки дітей та молоді.	7	-	2	4	1	РМГ/8

Тема 6. Основні підходи до формування програм соціально-педагогічної профілактики девіантної поведінки дітей та молоді	8	-	2	4	2	РМГ/8
Разом за модулем 1	51	4	4	36	7	16
Змістовий модуль 2. Соціальна профілактика девіацій						
Тема 7. Профілактика соціальних девіацій.	7	2	-	4	1	ДС
Тема 8. Теоретичні стратегії і моделі профілактики негативних явищ та ФЗСЖ.	7	-	2	4	1	ДБ/8
Тема 9. Соціальне регулювання як система засобів впливу суспільства на поведінку суб'єктів	9	-	-	8	1	
Тема 10. Соціальний контроль як механізм регулювання соціальних девіацій	9	-	-	8	1	
Тема 11. Програма 15 – профілактика ВІЛ-інфекції та підтримка психосоціального здоров'я в Україні	7	-	2	4	1	РМГ/8
Разом за модулем 3	39	2	4	28	5	16
Види підсумкових робіт						Бал
Контрольна робота						60/тести
КР 1						30
КР 2						30
ІНДЗ						8
Інше (вказати)						-
Всього годин/ Балів	90	6	8	64	12	90/100

Примітки: ^{1/} Moodle, Zoom – може застосовуватися одна з платформ або їхній симбіоз для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті у дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс освітнього компонента у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора

^{2/} *Методи та форми контролю:* ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

№	ТЕМА	ГОД
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.		
1.	Тема 1. Поняття та причини відхилень у поведінці дітей та молоді. Сформуйте словник термінів, де занотуйте основні терміни: «девіація, девіантна поведінка, відхилення у поведінці, дітина, підліток, ...» та поширюйте його упродовж вивчення освітнього компонента. Проаналізуйте чинники формування девіантної поведінки. Охарактеризуйте підлітка як суб'єкт адевіантної поведінки Визначте основні види відхилень та складіть їх порівняльну характеристику. У вигляді	4

	таблиці представте фактори ризику детермінації та фактори захисту від формування девіантної поведінки. Складіть авторську схему класифікації соціальних норм.	
2.	Тема 2. Агресивна поведінка. Соціально-педагогічна профілактика агресивної поведінки дітей та молоді. У вигляді порівняльної таблиці представити основні теорії агресії (назва-автор-філософія- де знайшла відображення). Сформувати перелік «груп смерті» що діяли чи діють у мережі, зробити авторську профілактичну брошуру для підлітків. Зробити підбірку соціальних роликів щодо профілактики булінгу/кібербулінгу.	8
3.	Тема 3. Протиправна поведінка. Соціально-педагогічна профілактика делінквентної поведінки дітей та молоді. Опрацювати закон «Про пробацію». Проаналізувати закордонний досвід системи пробації -представити у форматі таблиці (країна-започаткування-система-переваги-недоліки).	8
4.	Тема 4. Адиктивна поведінка.Соціально-педагогічна профілактика хімічних, проміжних та нехімічних адикцій дітей та молоді. У форматі таблиці визначити класичні види адикцій, їх різновиди (форми прояву) та проаналізувати їх особливості. Проаналізувати логічний ланцюжок «шкідливі звички-девіантна поведінка- залежна поведінка» визначити межі та умови переходу.	8
5.	Тема 5. Суїцидальна поведінка. Соціально-педагогічна профілактика суїцидальної поведінки дітей та молоді. Проаналізувати причини та мотиви самогубств у гендерному та віковому розрізі. Співставити причини та мотиви суїцидальної активності у різних країнах світу. Знайти та коротко описати програми профілактики чи відповідні ініціативи у різних країнах.	4
6.	Тема 6. Основні підходи до формування програм соціально-педагогічної профілактики девіантної поведінки дітей та молоді. Скласти модель програми соціально-педагогічної профілактики. Складові елементи пояснити. Зробити підбірку діючих/апробованих програм соціально-педагогічної профілактики девіантної поведінки дітей та молоді (у вигляді порівняльної таблиці: назва-де впроваджена, роки- автори-специфіка-ефективність).	4
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II		
7.	Тема 7. Профілактика соціальних девіацій. Схематично пердставте: - принципи, рівні, види профілактики; - стратегії та моделі профілактичної роботи; Скласти порівняльні таблиці: Теорії профілактики (назва теорії-автори та послідовники-філософія теорії) та Стратегії та моделі профілактики (назва стратегії/моделі-сутність-практика застосування-ефективність).	4
8.	Тема 8. Теоретичні стратегії і моделі профілактики негативних явищ та ФЗСЖ. Таблично представити основні стратегії і моделі профілактики негативних явищ та ФЗСЖ. (назва-автор-концепція). - Теорії внутрішньо особистісного рівня (Модель уявлень про здоров'я, Теорія стимулу-реакції, Теорія обдуманого дії/Теорія планованої поведінки, Теорія стадій змін/транстеоретична модель, Модель обробки споживчої інформації). - Теорії міжособистісного рівня (Соціально-Когнітивна Теорія, Теорія соціальних мереж, Теорія соціальної підтримки, Теорія поширення інновацій). - Теорії громадського рівня (Теорії організаційних змін, Теорія стадій, Теорії організаційних змін, Теорія стадій, Теорія розвитку організацій).	4

	- Теорії сприяння здоров'ю на рівні спільнот (Теорія організації спільноти, Організація спільноти = Соціальна мобілізація (Модель Ротмана). Теорії сприяння здоров'ю рівня суспільної політики (Модель Міліо, Тривимірна концепція здорової суспільної політики, Модель багатьох потоків, або модель вікна).	
9.	Тема 9. Соціальне регулювання як система засобів впливу суспільства на поведінку суб'єктів. Проаналізувати основні підходи до проблеми соціального регулювання: та представити у форматі порівняльної таблиці (підхід-теорії на яких базується-прибічники-філософія).	8
10.	Тема 10. Соціальний контроль як механізм регулювання соціальних девіацій. Проаналізувати та предствити основні суб'єкти, об'єкти, інструменти та засоби соціального контролю. Висвітлити роль релігії та моралі у соціальному контролі.	8
11.	Тема 11. Програма 15 –профілактика ВІЛ-інфекції та підтримка психосоціального здоров'я в Україні. Опрацювати усі 15 занять, у кожному визначити ключові вправи, проаналізувати форми та методи здійснення.	4

7. Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ).

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) оголошується здобувачам освіти на першому занятті під час анонсу тем ОК, з метою поступового (упродовж вивчення ОК) обрання тематики та полягає у наступному: формування та написання програми соціально-педагогічної профілактики одного з видів девіантної поведінки дітей та молоді (таблично: назва програми профілактики-профілактичний захід-цільова аудиторія-форма проведення-методи, що застосовуються при проведенні-тривалість-учасники), складання сценарію одного (з попередньо сформованої авторнської програми) виховного профілактичного заходу та проведення його. Виконане завдання перевіряється, погоджується та представляється (на годинах, відведених для консультацій), здається до останнього практичного заняття та оцінюється максимум **8 балів**.

Основні складові ІНДЗ:

- тема;
- мета;
- цільова аудиторія;
- обладнання;
- сценарій: перелік вправ, завдань та методика їх проведення.

8 балів – здобувачем освіти самостійно, свідомо обрано тему заходу, сформульовано мету, продумано обладнання, інструментарій, визначено цільову аудиторію, сформовано програму соціально-педагогічної профілактики девіантної поведінки дітей та молоді (одного виду), підібрано низку вправ, завдань з відповідним методичним супроводом (наочність, мультимедійне представлення, розташування учасників, тривалість (максимум 45 хв.). Грамотно та вчасно оформлено та здано план-проспект заходу з відповідним наповненням. Захід проведено без зауважень, здано план-конспект, методичні матеріали, висвітлено на фейсбук-сторінці кафедри.

6 балів – здобувачем освіти обрано тему заходу, сформульовано мету, продумано обладнання, інструментарій, визначено цільову аудиторію, сформовано програму соціально-педагогічної профілактики девіантної поведінки дітей та молоді (одного виду), підібрано низку вправ, завдань з відповідним методичним супроводом (наочність, мультимедійне представлення, розташування учасників, тривалість (максимум 45 хв.). Вчасно оформлено та здано план-проспект заходу з відповідним наповненням, але з певними недоліками як технічного, так і методичного характеру.

4 балів – здобувачем освіти обрано тему заходу, сформовано програму соціально-педагогічної профілактики девіантної поведінки дітей та молоді (одного виду), але не точно сформульовано мету, не повністю продумано обладнання, інструментарій, визначено цільову аудиторію, дещо недоцільно підібрано вправи та завдання без відповідного методичного супроводу (наочність, мультимедійне представлення, розташування учасників, тривалість

(максимум 45 хв.). Вчасно оформлено та здано план-проспект заходу з відповідним наповненням, але з певними недоліками як технічного, так і методичного характеру. Захід не проведено, але методичну базу здано.

2 бали – здобувачем освіти обрано тему заходу, не точно сформульовано мету, не повністю продумано обладнання, інструментарій, визначено цільову аудиторію, дещо недоцільно підібрано вправи та завдання без відповідного методичного супроводу (наочність, мультимедійне представлення, розташування учасників, тривалість (максимум 45 хв.). План-проспект заходу здано не вчасно та без відповідного методичного наповнення та з недоліками як технічного, так і методичного характеру. Захід не проведено, методичну базу здано але зі значними зауваженнями та запізненням.

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти ОК «Соціальна профілактика девіацій» здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового модульного контролю знань згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки».

Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень здобувачів освіти. Завдання підсумкового контролю – перевірка розуміння і засвоєння здобувачами освіти програмового матеріалу загалом, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання засвоєних знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми ОК тощо. Оцінювання здійснюється за **100-бальною** шкалою.

Формою контролю вивчення ОК «Соціальна профілактика девіацій» є **залік**. Максимальна кількість балів за поточний контроль з освітнього компонента – **100 балів**. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, робота в малих групах, індивідуальна робота здобувачів освіти, виступи на практичних заняттях, участь у дискусіях та дебатах, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних науково-дослідних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, тощо. Максимальний бал за кожен з форм роботи визначено у таблиці 2 силабуса освітнього компонента. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. За активність на заняттях здобувач освіти може додатково отримати до 20 % максимального поточного балу, але при цьому сума поточних балів за семестр не повинна перевищувати, як правило, 100.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету.

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які визначені силабусом ОК (оцінювання за шкалою від 0 до 100).

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), він має право відпрацювати пропущені заняття на консультаціях за графіком, затвердженим на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи.

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

Політика щодо дедайнів та перескладання. Якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття – на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати

відповідну кількість балів, які були визначені на дану тему заняття. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації».

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагиату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, іспиту заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (в онлайн режимі за погодженням із деканом факультету).

Визнання результатів навчання, отриманих здобувачами вищої освіти у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проєкту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки).

1. V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю є залік, що полягає в оцінці знань здобувачів освіти під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силябусом освітнього компонента в діапазоні від 0 до 100 балів. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку, як правило, – 100. На ліквідацію академічної заборгованості (складання заліку) виносяться тестові завдання та практичні вправи, які складаються відповідно до питань, винесених на залік.

Орієнтовні питання заліку

1. Сутність і види відхилень у поведінці дітей та молоді.
2. Поняття норми та відхилення від норми.
3. Види відхилень.
4. Вплив оточення на формування поведінкових відхилень неповнолітніх.
5. Криза виховного потенціалу сім'ї як передумова формування поведінкових відхилень.
6. Недоліки навчально-виховної роботи закладів освіти та виховання.

7. Класифікація соціальних норм.
8. Вікові, гендерні та індивідуальні особливості поведінки неповнолітніх.
9. Сутність агресивності та агресивної поведінки дітей та молоді.
10. Основні теорії агресії.
11. Детермінанти агресивної поведінки дітей та молоді.
12. Поняття насилля, види та форми насилля.
13. Соціально-педагогічна профілактика агресивної поведінки дітей та молоді.
14. Профілактика булінгу/кібербулінгу в закладах освіти.
15. Явище секстингу та цього профілактика у підлітковому середовищі.
16. Формування навичок безпечної поведінки дітей.
17. Природа протиправної поведінки.
18. Категорії неповнолітніх правопорушників та їх характеристика.
19. Причини та мотиви протиправної поведінки.
20. Профілактика проделінквентних переконань дітей та молоді: стратегії, форми, методи.
21. Форми та методи роботи з делінквентними угрупованнями молоді.
22. Практика роботи з неповнолітніми правопорушниками, програми профілактики.
23. Служба пробації та її основні напрями роботи з неповнолітніми правопорушниками.
24. Закон України «Про пробацію»
25. Пробаційні програми.
26. Види адикцій, їх ознаки та характеристика.
27. Поняття психоактивних речовин, їх класифікація.
28. Чинники формування залежності від вживання ПАР.
29. Поведінкові адикції та їх основні форми прояву.
30. Характеристика проміжних адикцій дітей та молоді.
31. Соціально-педагогічна профілактика хімічних, проміжних та нехімічних адикцій дітей та молоді.
32. Поняття та основні концепції суїцидальної поведінки.
33. Чинники та мотиви суїцидальної поведінки.
34. Етапи та види суїцидальної поведінки.
35. Типи суїцидонебезпечних реакцій підліткового віку.
36. Засоби масової інформації та мережа Інтернет у процесі навіювання суїцидальних тенденцій дітей та молоді.
37. Групи смерті та їх вплив на свідомість дітей та молоді.
38. Форми та методи профілактика суїцидальної поведінки дітей та молоді.
39. Соціально-педагогічна профілактика суїцидальної поведінки дітей та молоді.
40. Основні вимоги до формування програм соціально-педагогічної профілактики девіантної поведінки дітей та молоді.
41. Поняття та структура програми соціально-педагогічної профілактики.
42. Теорії профілактики
43. Види та рівні профілактики.
44. Моделі профілактики.
45. Типи профілактики.
46. Стадії та принципи профілактики.
47. Теоретичні стратегії і моделі профілактики негативних явищ та ФЗСЖ.
48. Соціальне регулювання як система засобів впливу суспільства на поведінку суб'єктів
49. Поняття та мета соціального регулювання, його типи, ознаки та особливості.
50. Поняття нормативної поведінки її форми та критерії.
51. Соціальний контроль як механізм регулювання соціальних девіацій.
52. Поняття соціального контролю та його особливості.
53. Агенти та інструменти соціального контролю.

54. Соціальні норми та приписи, правові норми та санкції як механізми соціального контролю.
55. Феномен самоконтролю.
56. Програма Вибір: профілактика наркоманії, ВІЛ/СНІДу та злочинності серед неповнолітніх.
57. Програма Street Smart профілактика ВІЛ-інфекції/СНІДу та ІПСШ для підлітків груп ризику.
58. Програма Формування навичок безпечної поведінки дітей. Профілактика насилля в закладах освіти.
59. Програма «Будуємо майбутнє разом» програма профілактики конфліктів та правопорушень серед учнівської молоді.
60. Програма 15 –профілактика ВІЛ-інфекції та підтримка психосоціального здоров'я в Україні

VI. Шкала оцінювання

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

8 балів - оцінюється робота здобувача освіти, який у повному обсязі володіє матеріалом за відповідною темою, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, всебічно розкриває зміст практичних завдань та додаткових запитань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому як рекомендовану, так і обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується відповідною термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки за умови публічного особистого/групового усного/мультимедійного представлення завдання на практичному занятті.

6 балів - оцінюється робота здобувача освіти, який достатньо повно володіє матеріалом за відповідною темою, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується відповідною термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає самостійних висновків та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки, не у повній мірі відповідає на додаткові запитання.

4 бали - оцінюється робота здобувача освіти, який відтворює значну частину матеріалу за відповідною темою, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень та понять. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки, не відповідає на додаткові запитання.

2 бали - оцінюється робота здобувача освіти, який лише та за допомогою конспекту відтворює навчальний матеріал за відповідною темою, але не в змозі самостійно його висвітлити, не відповідає на додаткові запитання, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

0,5 балів - оцінюється робота здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань, але присутній на занятті та проявляє незначну активність (ставить питання).

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є іспит

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня

75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Лобанова А.С., Калашнікова Л.В. Робота з підлітками-девіантами: соціологічний та психологічний аспекти: підручник для студентів закладів вищої освіти. Київ. 2022. 470 с.
2. Максимова Н. Ю. Психологія девіантної поведінки: навч.посіб.. К., 2022. 520 с.
3. Мартинюк Тетяна Навчально-методичне забезпечення освітнього компонента «Теорія та методи профілактики». *Соціальна робота : навчально-методичне забезпечення ОПП Соціальна педагогіка, соціально-виховна робота освітнього ступеня Бакалавр* / за заг. ред. С. Чернети, Н. Корпач. Луцьк : Волинськ.. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2022. 822 с. С. 547-574.
4. Husak P., Martyniuk T. Role of personal contracts in the psychoactive substances use prevention and resocialization of juveniles. convicted. *Knowledge. Education. Low. Managtmtnt. Nauka. Oświata. Prawo. Zarządzanie*. №1 (21). 2018.
5. Ком'яга А. В., Головка В. М. Проблема поведінкової девіації молоді та профілактика девіантної поведінки неповнолітніх. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. С. 118–122. DOI: <https://doi.org/10.32850/sulj.2022.4.2.18>
6. Кошова І. В., Кресан О. Д. Психологія девіантної поведінки: навч.-метод. посіб. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2021. 226 с.
7. Савельєва Н. М. Соціальна профілактика девіантної поведінки: навчальний контент в оновленому форматі. Полтава : ПНПУ, 2020. 184 с.
8. Стельмах З.С. Соціально-психологічні чинники девіантної поведінки у старшому підлітковому віці. Методологічні, теоретичні та практичні проблеми. Київ, 2021. 299 с.
9. Antonovych, M. O. (2021). Features of Narcissistic Regulation of Drug Abuse Personality. *Psychological Counseling and Psychotherapy*, 14, 81–85. DOI: <https://doi.org/10.26565/2410-1249-2020-14-07>
10. Dufner M., Gebauer J.E., Sedikides C., et al. (2019). Self-enhancement and psychological adjustment: A meta-analytic review. *Personality and Social Psychology Review*. 23 (1), 48–72. DOI: <https://doi.org/10.1177/1088868318756467>.
11. Mahdysiuk, L. I., Demchuk, V. B., Pavlova, B. V. (2021). Modern Approaches to Deviant Behaviour Prevention in Psychological Service Activities. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Pedagogy and Psychology"*. 7 (1). 9–17. DOI: [https://doi.org/10.52534/msu-pp.7\(1\).2021.9-17](https://doi.org/10.52534/msu-pp.7(1).2021.9-17)

Додаткова

1. Девіантна поведінка: історія, теорія, практика: матер. конфер. / за ред. Максимової Н.Ю., Грись А.М., Максим О.В.-Київ, 2021. 106 с.
2. Профілактика та корекція відхилень поведінки: метод. реком. до сем. занять / уклад. Л. Мафтин, А. Шульга. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 56 с.
3. Пасічник В.О. Діагностика та корекція девіантної поведінки учнів початкової школи: матер. II Всеукр. наук.-практ. конфер. з проблем психології та педагогіки. Київ, 2020. С. 157–161.
4. Самсін І. Л., Гачак-Величко Л. А. Основні чинники формування девіантної поведінки неповнолітніх. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2021. Вип. 28. С. 43–47. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.5549877>

5. Солнишкіна А. Практичні аспекти імплементації державного стандарту соціальної послуги профілактики. Практика соціальної роботи та соціальної освіти. 2022. № 1(8). С. 152–159. DOI: [https://doi.org/10.31499/2618-0715.1\(8\).2022.262709](https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(8).2022.262709)

6. Brady, C. M., Baker, T. & Pelfrey, W. V. (2020). Comparing the Impact of Bullying Victimization on Drug Use and Weapon Carrying among Male and Female Middle and High School Students: A Partial Test of General Strain Theory. *Deviant Behavior*, 41 (12), 1601-1615. DOI: <https://doi.org/10.1080/01639625.2019.1637405>

Інтернет-ресурси

Верховна Рада України <http://www.rada.gov.ua>

Міністерство освіти та науки України <https://mon.gov.ua/tag/inklyuzivne-navchannya?&type=posts&tag=%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B5%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F>

Міністерство соціальної політики України <http://www.msp.gov.ua>

Громадська організація «Безпечний світ» <https://vcentri.com/igs/250-87e365ab23b291c/>

UNICEF <https://www.unicef.org/ukraine/>